

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

**Upravištvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXII.

V Celovcu, 5. novembra 1903.

Štev. 45.

Pravica v službi — krivice.

Črne bukve o brezpravnosti slovenske raje na Koroškem se polnijo; ni ga dne, da bi se starim krivicam ne pridružila nova. Vajeni smo že vloge trpinov, ki z oslovsko potrpežljivostjo prenašajo udarce in bree, ki se jim jih deli v imenu postave. Trdo nam tiči za tilnikom tujčeva pest, vsaj vzdih zatiranega národa spremlja grohot in zasmeh moči in zmage pijanih sovražnikov. Imeli pa smo doslej vendarle še skromno, beraško pravico, vsaj vzdihovati, vsaj pritoževati se in vsaj pomoči prositi v — svojem jeziku. Edino naše zavetje bila so doslej sodišča, ona svetišča, kjer kraljuje devica „Pravica“, ki z zavezanimi očmi v imenu vladarjevem z enako mero deli pravico vsem, ki se k nji zatekajo. Poslušala nas je doslej ta hči luči in svitlobe v našem jeziku in pa — vsaj kolikor je mogla — tudi v našem jeziku vstrezala našim tožbam. Toda to je bilo in ni več!

Zaplenjeno!

Imamo častne izjeme, a redke so kakor bele vrane, in molčati morajo h krivicam, ki jih delajo drugi — sicer gorje jim! Povsod po sodnih dvoranah so razstavljeni ovađuhi, ki kakor risi preže na svoje žrtve. Tudi dobri morajo tuliti z „Wolffovi“, če ne, jih volkovi požro. —

Ne pišemo teh vrstic iz srda do sodnijskega stanu kot takega; lep in vzvišen je ta stan kakor malokateri — toda le tedaj in le dotlej, dokler sodnik sam spoštuje svojo suknjo. Če pa se sodnik sam izpozabi, je pa dolžnost časopisja, da javno graja njegove napake in ga opozori na njegove dolžnosti. Zato dvigamo v imenu slovenskega národa svoj svarilni glas in kličemo z vso resnobo in vsem povdankom: gospoda sodniki, iztrgajte se iz pogubonosnih objemov vsenemških jakobincev dokler je še čas, ne dajte se terorizirati od prusofilske kamarile, ki Vas hoče izrabljati za svoje hujskajoče protiaustrijske in protidinastične namene! Bodite branitelji pravice, zatiravci krivice, bodite pravi sodniki! To bo v čast Vam in Vašemu stanu, národu pa v korist in pomirjenje. —

Ko pišemo to ostro toda pravično sodbo o naših sodnih razmerah, imamo pred očmi zlasti tri slučaje iz pravosodne prakse zadnjih dni — tri slučaje vnebovpijoče krivice.

Prvi se je dogodil v soboto dné 31. oktobra t. l. na okrajnem sodišču v Velikovcu. Bila je razprava radi žaljenja časti. Tožnik je bil Slovenec, toženec Slovenec, priče Slovenci. Sodil je adjunkt Thurn, ki zna slovenski, istotako zapisnikar; tožnika je zastopal dr. Brejc, toženca dr. Gebert. Tožba je bila slovenska. Človek bi mislil, da ni zadržka, da bi se razpravljalo v jeziku, ki so ga vsi udeleženci zmožni izvemšati toženčevega zagovornika. Pa kaj še! Sodnik je razglasil sklep, da se bo razpravljalo nemško, češ ker zagovornik ne zna slovenski in je protestiral zoper slovensko razpravljanje; dr. Brejcu pa je sodnik z vso resnobo zagrozil, da ga bo kontumaciral, ako bo slovensko govoril! Merodajen je bil torej tu ne jezik strank

— notabene toženec sam ni zahteval nemške razprave — temveč jezik, ki ga je zahteval nemški advokat! Razpravni jezik tedaj ni odvisen od zakonitih predpisov, določi ga marveč advokat, pa le — če je Nemec!

To se je takoj pokazalo dné 2. novembra t. l. Na ta dan ste bili razpisani dve kazenski razpravi pred deželnim sodiščem v Celovcu. Tožena sta bila dva trda Slovence, nemščine popolnoma nevedša. Zagovarjal ju je dr. Brejc, ki je svoje pooblastilo dosti prej sodišču naznanil s prošnjo, da naj se gledé na to, da njegova klijenta razumeta samo slovenski, poskrbi, da se bo moglo slovenski razpravljati, in da naj se o tem obvesti tudi državno pravdníštvo. Pa kaj se zgodi? Dasi je mogoče brez težav sestaviti popolnoma slovenski senat in so se taki senati tudi že sestavljali, se je ta dan prikazal na pozorišču senat, v kojem sta bila samo dva sodnika slovenščine zmožna, eden sodnikov je ne razume prav nič, eden pa jo ima samo v svoji kvalifikacijski tabeli, ne zna je pa ne; zapisnikar trd Nemec. Državno pravdníštvo je bilo zastopano po državnopravdníškem namestniku, ki prav lepo slovenski govori. Dr. Brejc je slovenščine nezmožne sodnike odklonil in sklicevaje se na točko 3 jezikovne naredbe od l. 1862 — torej iste naredbe, na kojoj se nasprotniki sami vedno sklicujejo — zahteval slovensko razpravljanje. Sodni dvor pa je po dolgem posvetovanju sklenil, da se bo razprava vršila v nemškem jeziku, dr. Brejcu se prepove slovensko pleđirati (zagovarjati), v slučaju nepokorščine se mu zagrozi z discipliniranjem po § 236. k. p. r. Nato se razprava vrši. Predsednik se trudi s slovenskim obtožencem in slovenskimi pričami, čestokrat on ne razume obtoženca in prič, največkrat pa ti njega ne. Najhujsa srednjeveška inkvizicija ni mogla biti mučnejša, kakor je bilo to lomljenje jezika. Na koncu stavi dr. Brejc v slovenskem jeziku predlog na zaslišanje daljnih prič. Predsednik ga opominja, da naj govori nemško, dr. Brejc se ne ukloni. Sodni dvor se gre posvetovati. Kmalu pride nazaj in razglasi se sklep: da se dr. Brejcu radi tega, ker se vkljub prepovedi poslužuje slovenske govorice, da ukor in se mu zagrozi, da se mu bo vzela beseda, ako nadaljuje v slovenskem jeziku. Na to sledi zatožni govor državnega pravdnika; za njim bi imel govoriti dr. Brejc. Komaj pa izusti prvi slovenski stavek, prekine ga predsednik, rekoč, da mu odtegne besedo!

Razglasi se sklep, da se razprava preloži v ta namen, da naj bi si obtoženec poiskal drugega zagovornika; ako si ga sam ne poišče, postavilo se mu ga bo ex offio! Zgodilo pa se je še nekaj, kar je vsem sapo zaprlo: Ko je predsednik nato obtožencu, ki je kar debelo gledal te čudne prizore, razlagal, kaj se je ravnokar zgodilo, in mu s hvalevredno vnemo skušal dopovedati, da je preložitve kriv njegov zagovornik, ki noče nemški govoriti, je obtoženec z glavo zmajal in se naivno začudil: „Zakaj pa bi ne smel slovenje govoriti, saj je naš jezik glih tol'k vreden kakor nemški!“ Na to očitajoče vprašanje ostal je predsednik odgovor dolžen! Ker se pa vedno izigravajo izjave strank zoper zastopnika, zahteval je dr. Brejc protokoliranje te strankine izjave, ki je uničujoča obsodba sodnega postopanja.

Kakor ta ravnokar opisana, tako se je vršila tudi druga razprava. Bila je iz istega razloga preložena.

To je bil dan zmage nemškega moloha, pravica pa si je zakrila oči in Slovenija se je zjokala nad krutostjo, da se je vrglo jezik slovenski na smetišče sodišč v oni deželi, ki je bila kedaj naša izključna last, naši sedanji zatiralci pa naši — gostje. O slovenska gostoljubnost — ti si naša poguba! — — —

Rožek — Velikovec — Celovec! V Rožeku prepovedan, v Velikovcu kontumaciran, v Celovcu izbačen — taka je ravnoprav-

nost slovenskega jezika pri nas. In še vedno ni zadovoljna nemška požrešnost, še vedno kriči o protekciji Slovencev, o naši poželjivosti itd. Bog daj tem norcem pamet in njihovim pomagačem — —.

Shod slovenskih odvetnikov.

Ako bi bili po zadnjih nečuvjenih dogodkih na koroških sodiščih potrebovali še kakega dokaza, kako nujno potreben je bil shod vseh slovenskih odvetnikov, ki se je vršil dné 25. okt. v Ljubljani, podali so nam ta dokaz nasprotni listi, ki kakor besni udrihajo po shodu in njegovih prirediteljih, posebej še po g. dr. Brejcu. Kar zakleti naši sovražniki napadajo s tako silo, to mora za nas gotovo biti potrebno in dobro!

V sledečem spopolnujemo kratko poročilo, ki smo ga že zadnjič prinesli o shodu. Kakor omenjeno, je bilo na shodu 65 udeležencev, katere je pozdravil g. dr. K. Triller, med drugim rekoč: Veliko število udeležencev je sijajen dokaz, da si je slovensko odvetništvo v svesti svoje národne dolžnosti in tega nam, naj se zgodi, kar se zgodi, nihče ne bo mogel očitati, da je velik moment (trenotek) našel malenkosten rod. In da nas je združil velik moment (trenotek), to spričuje živa in neizpodbojna resnica, da smo danes mi branitelji zakonov zoper one, ki jih imajo izvrševati. Pozdravljam Vas vse, Vas, v trdem boju osivele veterane in Vas, naš nadopolni naraščaj, za kateri ima današnji shod še poseben pomen. Vsaditi nameravamo danes rahlo drevesce prepotrebne tesneje stanovske organizacije (uravnave) in ker nobeno drevo ne rodi v prvem letu sadú, zato boste bržčas še-le Vi videli zrasti naše drevesce v mogočno plodonosno drevo ter uživali njegov sad.

Nato je bil izvoljen predsednikom shoda predsednik kranjske odvetniške zbornice, g. dr. Danilo Majaron, podpredsednikom g. dr. J. Sernec iz Celja in dr. Gregorin iz Trsta, za zapisnikarja g. dr. Karlovšek iz Celja in g. dr. Gruntar iz Gorice.

Dr. D. Majaron je pozdravil shod v imenu kranjske odvetniške zbornice, rekoč, da jeden duh, jeden smoter preveva danes slovenske odvetnike, vsi so zastopniki enega klijenta, slovenskega národa! (Živahno odobravanje.) — Imenom ljubljanskega mesta je pozdravil shod gosp. župan Ivan Hribar.

O ustanovitvi zveze slovenskih odvetnikov je krasno govoril g. dr. Krisper, ki je predlagal: Shod slovenskih odvetnikov sklene osnovati zvezo vseh slovenskih odvetnikov kakor društvo, katero bo imelo namen varovati pravice odvetniškega stanu in korist slovenskih strank, posebno potegovati se za enakopravnost slovenščine v vseh uradih, katero se naj dalje tudi peča z novimi načrti, v kolikor to zahteva interes (korist) slovenskega národa. — G. govornik je svoj predlog obširno utemeljil in razložil, na kar je bil predlog soglasno sprejet.

O štajerskih sodnijskih razmerah je poročal g. dr. J. Hrašovec iz Celja, ki pravi: Kar se tiče civilno-prepirnega postopanja je jasno, da bi ne bilo slovenskih zapisnikov, ako bi slovenskega odvetnika ne bilo poleg. Kar se slovenski uraduje, so dosegli slovenski odvetniki. Slovenske zapisnike sodišča napravljajo, kedar je slovenski odvetnik poleg, kedar jih pa nihče ne kontrolira (nadzoruje), pa delajo vse nemški. Kedar ne posreduje slovenski odvetnik, se dogaja, da se tožbe predlagajo v nemškem jeziku. Na ta način se doseže, da je tožba, da je razsodba nemška, vse nemško. Sodnikom je samim prepuščeno, postopati. To kaže, kako potrebujemo slovenskih uradnikov, ki bi bolje umevali svoje dolžnosti napram postavi in strankam ter enakopravnosti. Slovenske tožbe in predlogi se rešujejo v slovenskem jeziku. Govornik dokazuje, kako so posebno manipulanti uradniki največji sovražniki slovenskega národa, ker delajo vse samonemško. Bele vrane so sodniki, ki bi sami se ozirali na to pravico slovenskega kmeta.

Govornik dokazuje, kako se krši postava, na posameznih slučajih, in potem nadaljuje: Povsod se opaža v justičnih (pravosodnih) razmerah gledé rabe slovenskega jezika nazadovanje, ne pa napredovanje. Vzrok temu so imenovanja v dóbi Gleispacha in Körberja. Slovenskim, izvrstno kvalifikovanim (spričanim) proslcem ni mogoče dobiti mesta na Štajerskem (kakor na Koroškem ne! — Ured.). Govornik opiše zadnja imenovanja za celjsko okrajno sodnijo. Ministerstvo je gledé dobro spričanih slovenskih proslcev zahtevalo novo spričevanje, zahtevalo je, da se ministerstvu predložé akti (pisma) o poslovanju dotičnih uradnikov — kje se kaj takega godi gledé nemških uradnikov — in naposled še slovenske dobro kvalificirane (spričane) uradnike diskvalificira! Samo z enim proslcem niso mogli kaj takega narediti, a ta tudi ni bil imenovan za Celje, kamor je prosil, ampak bil je imenovan za svétnika v Novem mestu, kamor niti prosil ni! Vsako imenovanje nas razočara.

To je sistem (ravnilo), ne zgolj slučaj. Slovenske štajerske uradnike se premešča na Kranjsko, na Štajerskem ne dobé boljše mesta. Nemške uradnike pa se nastavlja na najboljše mesta. Kaki so ti nemški uradniki — kurzovci! (ki so se učili v znanih — čudnih tečajih!) Na teh slovenskih kurzih za nemške uradnike v Celju, Mariboru, Gradcu, Celovcu se nemški uradniki ne naučé toliko, da bi bili sposobni za slovensko uradovanje. In če se usiljuje povsod samo take Nemce, mora slovensko uradovanje nazadovati. Če primanjkuje slovenskih uradnikov, zakaj ne napravi ministerstvo ustanov za slovenske uradnike, kakor je naredil minister Pražak, in če bi se še nekoliko adjutum (podpora) poboljšal, takoj bi dobili dovolj slovenskih avskultantov (pristavov). A Gleispachov sistem (načrt) je drugačen — on nam hoče vzeti slovensko uradovanje. Gleispach se sedaj prilizuje onim, ki so ga vrgli z ministerskega stola. Zadeva s kurzovci je vseslovensko vprašanje. Na Kranjskem slovenskega uradovanja ne morejo odpraviti — tako je priznal nek ugleden dostojanstvenik — zato pošiljajo tja slovensčine zmožne štajerske uradnike, na Štajerskem pa nameščajo kurzovce, ki pa bodo končno preplavili tudi Kranjsko. Vzrok, da na Štajerskem nazadujemo, je naredba od lanskega leta, ko je Gleispach poklical v spomin neko obstoječo naredbo, v kateri se nahaja ta nevarna točka, da se mora to vse zapisati v slovenskem jeziku samo pri strankah, ki so samo slovensčine zmožne. In sedaj pogledimo razmero blizu mest, kjer naši ljudje razumejo tudi nemški! Na ta način se nam jemlje slovensko uradovanje. Ta naredba, ki se krvavo prakticira, mora pasti! Nedostojno je tudi, da uradnik vprašuje, kateri jezik razume stranka, za to nima pravice; on mora poslovati v jeziku, katerega se stranka posluži, ko stopi v urad. Tu moramo boj pričeti. Pogledimo uradovanje naših višjih instanc. — Govornik navaja nato še pomemčevalno postopanje višjih instanc in sklence med burnim odobravanjem.

O isti točki so govorili še gg. dr. Brumen, dr. Rosina in dr. Stor.

Koroške sodnijske razmere.

To poročilo je bilo najznamenitejše na vsem shodu. Govoril je o naših razmerah naš rojak, g. dr. Ferdo Müller tako: Ni še minulo pet let, odkar je na zadnjem odvetniškem shodu gospod poročevalec iz Koroške dr. Kraut omenil, da se pri sodiščih na Koroškem ravnopravnost slovensčine teoretično nekako priznava, samo v praksi (dejanju) je nekoliko slabše. Iz njegovega govora je bilo to povzeti.

Dandanes pa, v napredka polnem dvajsetem stoletju, ko se človeško pravo, humaniteta (človekoljubje) poveljuje v nebrojnih človekoljubnih institucijah (napravah) — gledališču in tudi pred sodnijsko mizo — ko človekoljubni nazori prodirajo tudi že v razne zakone, dandanes se krči v enem delu naše domovine najprimitivnejša in najnaravnejša človeška pravica, govoriti pred sodnijo, se zagovarjati in zahtevati pravico v svojem materinem jeziku, ki je človeku najbolj znan in prikladen. Mesto da bi se národnostni boj ublažil, doprinašajo mu celo javni uradi novo netivo in vedno iznova se mora slovensko ljudstvo boriti za bore male pravice, ki so mu po postavi in pravu že bile zajamčene.

Prvenstvo v tem oziru je bilo žalibog pridržano sodnijam na slovenskem Koroškem. V pod-sodnijska okrožja na slovenskem delu Koroške spada več kot 100.000 Slovencev, ki stanujejo v kompaktnih masah. Član XIX. državnega osnovnega zakona, večje število ministerskih naredeb in praksa (skušnja) ugotovili so ravnopravnost slovenskega jezika tudi pri sodnijah s slovenskin in mešanim prebivalstvom na Koroškem in zadnji dogodki pa kažejo, da se danes vkljub vsemu temu sistematično premišljeno in dosledno zanika vsaka pravica slovenskega jezika pred sodnijo. Slučaji, na katere se naslanjam, so vam gotovo po večini znani,

dovolite mi torej, da jih le nekaj in na kratko označim.

1. Pred okrajno sodnijo Velikovec, v katerem okrožju stanuje 11.266 Slovencev in le 5365 Nemcev, se meseca avgusta v pravni stvari Cb. III/3 ni mogla vršiti obravnava, ker je dotični sodnik izjavil, da pri tem sodišču ni najti nobenega slovensčine zmožnega sodnika. Ta zadeva se je potem poravnala izvanpravnim potom.

2. Pred istim okrajnim sodiščem vršila se je meseca septembra neka kazenska obravnava U 327/3, navzlic protestu (ugovoru) obdolženca se je samo nemško protokoliralo in nemško obravnavalo. Ker se je pa dotični Slovenec, samo pro foro eksterno povem, da je bil pristen Korošec, vzlic temu slovensko zagovarjal, bil je poklican neki kancelist za tolmača, seveda navzlic temu, da je bil neprisežen in je obdolženec temu ugovarjal. Če mogoče, še bolj drastičen slučaj pripetil se je koncem sept. pri c. kr. okrajnem sodišču v Rožeku, v čegar področju stanuje po zadnjem ljudskem štetju iz l. 1900 7414 Slovencev in samo 1060 Nemcev. Menda mi ni treba razlagati, kako se šteje pri nas na Koroškem, in vkljub temu ima ta okraj torej 7krat toliko Slovencev nego Nemcev. Pri tej sodnji je šel torej sodnik tako daleč, da je navzlic temu, da so bili tožitelji in toženec Slovenci, da je bila tožba in nje rešitev slovenska, kratkomalo takoj ob pričetku razprave sklenil, da se bo nemško obravnavalo, zapisovalo (protokoliralo), to pa radi tega, ker — čuje in strmite — on, kot sodnik, ni več slovensčine, med tem, ko je zastopnik tožiteljev, kakor je sodno znano, več slovensčine. Ko se mu pa zastopnik tožiteljev le ni udal, pretil mu je najprej z resnimi posledicami, potem pa poklical nekega kancelista kot tolmača, čeravno le-ta ni bil kot tak zaprisežen. Navzlic protestu skušal je obravnavati z njegovo pomočjo, samo da je kancelist pri tem tolmačenju opešal in izjavil, da zna premalo. A naš sodnik je znal tudi v tem slučaju imenitno varovati ugled sodnije. Kratomalo prenese obravnavo, češ, da bo poiskal drugega tolmača — stroške pa naloži slovenski stranki — ker ona je s tem, da se je branila nemško govoriti, zakrivila preložitve obravnave. To je suho dejstvo, a zastoj iščem po izrazu, katerega bi naložil takemu postopanju.

A gremo dalje: Okrožje c. kr. sodnije Svinec veljalo je do sedaj vedno kot okrožje z jezikovno mešanim prebivalstvom in pri zadnjem ljudskem štetju so našli v eni občini še kompaktno stanujoče Slovence. Navzlic temu se je zavrnila koncem septembra od tamošnjega c. kr. okr. sodišča slov. tožba Slovencev proti Slovincu, saj sta oba Vipavca, češ, pri okrajni sodnji Svinec je zgolj nemščina sodni jezik.

Vzklicni kazenski senati pri celovškem dežel-nem sodišču so tudi samo za slovensko govoreče stranke sestavljene s svetniki, ki ne razumejo slovenski, navzlic temu se je v tem oziru že pritožilo; tako se je n. pr. 1. okt. vršila obravnava, pri kateri sta bila zmožna slovensčine samo dva sodnika. Če sodnik slovensko stranko razume ali ne, to se torej ne vpraša, ako se pa ve, da zna stranka tudi nemško, se ji čisto navadno s sodnim sklepom prepove govoriti slovenski. Tudi to se je zgodilo v zadnjem času pri c. kr. okrajnem in deželnem sodišču v Celovcu. Kar je zaman poskušalo graško nad-sodišče v gotovo bolj nemškem mestu kakor je Celovec, se upajo z mirno vestjo proizvajati sodišča na slovenskem Koroškem.

Da se seveda tudi druge kakor slovenske eksekucijske vloge rešujejo le nemški, omenjam le mimogrede, taki in enaki slučaji se dogajajo dan za dnevom na slovenskem Koroškem, na ta način se daje breca ne národnim pravicam — o teh že sploh ni možno govoriti — ne, breca se daje najprimitivnejšim človeškim pravicam. To pa navzlic členu XIX. drž. osnov. zakona, navzlic temu, da se je že z ministrsko odredbo z dne 29. oktobra 1850, št. 13.533, proglasilo v dež. zakoniku za Koroško slovensčino kot „sodni jezik“.

Dalje je pa bila istotaka raba slovensčine v slovenskih in jezikovno mešanih okrajih vojvodine Koroške zagotovljena, še predno je bila nje jednako-pravnost ustavno zajamčena, z naredbami pravosodnega ministrstva z dne 15. marca 1862, št. 865, z dne 20. oktobra 1866, št. 1861, z dne 5. sept. 1867, št. 8636/9396.

Četudi je potem člen XIX. drž. temeljnega zakona odstranil v tem oziru vsakoršni dvom, se je z naredbo pravosodnega ministrstva z dne 18. aprila 1882, št. 20.513 ex 1881, ki je tudi za slovenske dele Koroške izrečno veljavna, naročilo, da je prejšnje jezikovne navedbe strogo in ekstenzivno vporabljeni. To so pojasnile še navedbe pravosodnega ministrstva z dne 21. julija 1887, št. 12.118, z dne 11. junija 1888, št. 6556, z dne 20. marca 1889, št. 5340 in specijelno za deželno sodišče v Celovcu z dne 24. novembra 1895, št. 20.486.

To so torej zakoniti predpisi, na katere so bila do sedaj vezana sodišča v slovenskih okrajih Koroške, kateri so se po intervencijah po članih

naše zbornice vedno vpoštevali in kateri naj se tudi v prihodnje izpolnjujejo, ker je § 13 obč. sod. r. z dne 1. majnika 1781, zb. prav. zak. št. 13, še vedno pravoveljaven in ker novi civilni pravni red vsled principov ustnosti in neposrednosti postopanja naravnost zahteva daljno razširjenje slovenskega uradovanja.

Pri sodiščih Celovec, Borovlje, Rožek, Beljak, Šmohor, Podklošter, Trbiž, dalje Velikovec, Dobrlav, Zvezna Kaplja, Pliberk, Svinec in St. Pavel je bila pravica slovenskega uradovanja v praksi že pripoznana in so se pri večini teh sodišč opetovano že vršila do cela slovenske obravnave popolnoma mirno in jednostavno. To se pravi pač s silo vlačiti politiko v sodno dvorano in odvzeti ljudstvu vsako zaupanje v nepristranstvo in pravico. Tako postopanje razburja in poostrejuje politični boj v enem času, ko nam je bolj kot kdaj potreba mir in sprava. Takšno postopanje odtuja národe in poveča itak veliki propad med njimi še bolj, skratka: takega postopanja ne moremo dovolj ožigosati. Kako tako postopanje slovensko ljudstvo demoralizuje, kaže marsikak slučaj.

Opetovano se je že pripetilo, da slovenska stranka, ki naroča prej zastopniku slovensko zastopanje, na nemško izpraševanje sodišč začne se ubijati z nemščino in dá tako povod nemškemu protokoliziranju (zapisovanju).

Pred nekaj dnevi se je zgodil v Celovcu sličen slučaj, in ko potem zastopnik vpraša stranko, zakaj se je trudila z nemščino, ko ji vendar materni jezik lažje teče, mu odgovori: „Veste za drugikrat!“ Da, za drugikrat — zamere se boji pri sodniku in to je za sodnika slabo znamenje. Izvestni gospodje in nemško-radikalni časniki imenujejo sicer take slučaje blamaže slovenskih zastopnikov, v svoji — recimo — kratkovidnosti pa ne morejo ali nočejo opaziti, da je to demoralizujoči upliv sodišč, pri katerih kažejo slovenski besedi tako ojstro nasprotstvo.

Z ugovori nekaterih radikalno-nemških kričarjev, da koroški Slovenci pismene slovensčine ne razumejo, da na Koroškem pismena slovensčina ni v deželi navaden jezik, ker se ne ujema z ondoto govorico: o tem se ne bom pečal, ker so tako obrabljene stvari in bedaste, da se nam tisti, ki morajo to čitati in poslušati, samo smilijo. Najboljši odgovor je dal tem kričarjem slovenski poslanec Grafenauer v deželnem zboru v Celovcu s tem, da jim je prečital dolgi slovenski volivni oklic, katerega so izdali radikalni Nemci sami za nemško mesto Celovec in okolico, in sicer popolnoma v pravilni pismeni slovensčini.

Glede oporekanja, da prebivalci Koroške pismene slovensčine ne umejo in da ta zaradi tega ne more biti v deželi navaden jezik, dovoljujemo si samo kratko omeniti, da se je slovenski idijom na Koroškem prišteval vedno k slovensčini in da so se glasom ljudskih štetij oni prebivalci Koroške, ki govorijo koroško-slovensko narečje, prištevali vedno k Slovincem. Poleg tega se poučuje v slovenskih in utrakvističnih ljudskih šolah in istotako na celovski in beljaški gimnaziji ter celovškem učiteljskem pismena slovensčina po slovenskih učnih knjigah, ki so za te šole na Koroškem aprobirane od visokega c. kr. naučnega ministrstva. Na Koroškem je čez dvajset denarnih zavodov in več občin, pri katerih se uraduje izključno v pismeni slovensčini. Govornik našteva „Mohorjevo družbo“ i. t. d.

Manever, katerega mislijo uprizoriti izvestne glave, je jako prozoren. Pismena slovensčina ni v deželi navaden jezik, torej nima nikjer nobene pravice. Tako modruje glavni akter čisto resno v neki vlogi na c. kr. deželno sodišče v Celovcu. V deželi navadni jezik, za katerega pa še ni iznašel imena, ker „vindiš“ imenujejo slovensčino tudi v obče, je jezik zase. Torej je v Avstriji še več jezikov. Uboga Avstrija! Čeravno pa je jezik zase, pa ni kodificiran in se torej ne more rabiti pri sodiščih. Torej — in sedaj je logično, zakaj mora biti edino le nemščina sodni jezik.

Nas seveda čisto nič ne briga, kako se ti ljudje med seboj zabavajo — nam je tudi vse jedno — če imenujejo med sabo ministrske ukaze „cunje“, kakor je to storil pred kratkim nemško-nacionalen profesor v deželnem zboru koroškem — toda pri sodiščih tam, kjer se gre za blagor, za srečo in nesrečo slovenskih strank — tam ne pustimo uganjati take predpustne šale.

Označil sem, kako postopajo sodišča na Koroškem; ne morem pa drugače, kakor trditi — da se to podpira z višjega mesta v Gradcu in to v prvi vrsti pri imenovanjih. Tudi v tem oziru se dela s slovensko Koroško — kakor s kako prusko provincijo. Ne mine imenovanje, katero bi ne bilo nov udarec ravnopravnosti. Že prej sem omenil par sodišč, katerih okrožja so po ogromni večini slovenska, in vendar so sodni uradniki absolutno nezmožni slovenskega jezika.

Tako je v Pliberku — sodni okraj je skoraj docela slovenski — slovensčine docela nezmožen adjunkt, takisto v Dobrlivesi. V Beljaku — sodni

okraj je mešan — ni nobenega slovenščine zmožnega sodnika in tudi v Borovlje je bil imenovan sodnik, ki ni vešč slovenskega jezika. Pri deželni sodišču v Celovcu sta samo en nadsvetnik in en svetnik slovenskega jezika v pisavi in besedi popolnoma vešča, med tem ko dva pač slovenski razumeta, a pisave nista zmožna, dva pa, akoravno sta kvalificirana za slovenščino, taiste ne umeta.

Še slabše je pri okrajnem sodišču v Celovcu. — In tako vidimo pač po celi deželi nastavljenе uradnike, ki so kvalificirani za slovensko uradovanje, toda le — na papirju. V praksi uradujejo slovensko tako, da izjavljajo, da nič ne znajo, in z nalaganjem stroškov in s sodnimi sklepi skušajo doseči nemško uradovanje. Tako je sedaj, preskrbljeno pa je v tem oziru tudi za prihodnost.

Tudi pri celovski deželni sodniji je justična uprava osnovala vzgojišče za jezikovno kvalifikovane nemške uradnike, tako imenovane „Schwindelkurse“, ki strašijo posebno na Štajerskem. Nemški gospodje, ki obiskujejo kurz za slovenščino, so kmalu razumeli, za kaj se gre. Za učenje slovenščine so jim na razpolago uradne ure, in nagrade od 100 do 150 gld. Kako lahko se torej dobi kvalifikacija za slovenski jezik, posebno ker jih podučuje neki učitelj, ki niti za to ni izkušen in ki je izdal vadnico, katero je moral potem slov. profesor javno popraviti. To so torej po tem sistemu bodoči, za slovensko uradovanje kvalificirani sodniki. Da je teh slovenščina nerazumljiva, rad verjamem, in da bo kmet, če le deset besed nemško zna, pomagal si rajši s temi in s prsti, to je tudi umevno.

Takšne so torej justične razmere na Koroškem in občudovati moramo tistega, ki v interesu svojih strank in v interesu Slovencev v obče neutrudljivo zahteva to, kar je koroškim Slovincem že zajamčeno po praksi, v zakonu in naredbah. Smešen je v tem oziru ugovor, da on ne pozna Koroške in torej le usiljuje tuje nazore. O ne, — on se je že šolal na Koroškem, izvršil tam sodnijsko prakso in pozna v večletnem občevarju tamošnje ljudstvo bolj, kakor marsikateri nemški pretiranec. Sicer pa justična uprava naj nikari ne misli, da bo ostal sam, da ga more onemogočiti, ne glede na to, da stojijo za njim vsi slovenski odvetniki, vse slovensko ljudstvo, je pripravljenih že par drugih odvetniških moči, ki bodo v kratkem zasedli razne slovenske kraje. Tudi ti bodo zahtevali tisto, kar sedaj dr. Brejce, ker so to naravne in že davno uveljavljene in zajamčene nam zahteve. Mi tirjamo to pravico in ne bomo odnehali. (Dolgo trajajoče ploskanje.)

Dr. Brejce. — Tajni ukazi.

Za g. dr. Müllerjem nastopi, viharo pozdravljen, g. dr. Brejce in izraža začudenje, da hočejo merodajni krogi naredbe iz leta 1862. kar pozabiti. Dr. Brejce pravi, da je skoro gotovo v najnovejšem času izšla neka tajna naredba glede Koroške, ki določa, naj sodišča s slovenskim odvetnikom na Koroškem nič več ne poslujejo slovenski, ker odvetnik zna nemški. Samo v takih slučajih naj se s strankami posluje slovenski, ako je dognano, da ne znajo nemški. Zadnji čas je dobil one sodnijske listine, katere je sicer vsled odločne zahteve dobival slovenske, samonemške. Uradniki so zmigavali z rameni in dejali, da oni ne morejo nič za to. Skoro gotovo je torej taka naredba prišla iz Gradca. Od zgoraj je pritisk. (Klici skrajnega ogorčenja.) To ni nobena ravnopravnost več! (Klici: Tako je!) Take pravice imajo tudi Makedonci in Lahi za svoj jezik pri nas, ako drugega ne razumejo. Pomagajte, kolikor morete, da se konec stori tem neznosnim razmeram, kajti tako ne more več naprej. Ni glavno gmetni riziko, ki ga imam v tem boju, ampak hočejo me celo disciplinirati kot nepokorno stranko. Govornik prosi navodil od shoda slovenskih odvetnikov, kako naj postopa do končne rešitve vse zadeve.

Dr. Brejce opisuje dalje žalostne sodnijske razmere v Celovcu. Pravi škandal je, da na takozvanih slovenskih svetniških mestih sedé možje, ki ne znajo slovenski. Imenujejo jih na ta mesta, ako obljubijo, da se bodo v enem letu naučili slovenščine. (Smeh.) Niti enega zapisnikarja ni, ki bi znal slovenski.

G. dr. Kukovec predlaga, naj se takoj pošlje ministrskemu predsedniku brzojavno vprašanje in protest, ako res obstoje zgoraj omenjene naredbe.

G. dr. Majaron izjavlja, da je shod pričakoval žalostnih poročil s Koroškega, a kaj takega ni pričakoval. Tukaj se ne gre samo za dr. Brejca, ne samo za slovensko uradovanje, gre se za politični obstoj slovenskega koroškega življa. S tako naredbo proglašajo slovenščino le kot nekaj „Nothbehelf“, s tem negirajo (zanikujejo), da koroški Slovenci še žive. Na tako nizko stališče nas postavljajo, da smo izginili s Koroške. To je politična zadeva vsega slovenskega naroda. (Gromovito pritrdjevanje.) Imenom zbranih slovenskih odvetnikov pravi dr. Brejce, naj vztraja, da slovenski narod v svoji celoti, skupno s svojimi in vsemi slovenskimi poslanci izvojuje pravice koroškim Slovincem. Dr. Brejce naj bo gotov simpatij in pomoči. Strinja

se s predlogom, naj se pošlje brzojavka dr. Körberju. Pričakujemo na to brzojavko odgovora, in če odgovora ne bo, znali si ga bomo s primernimi sredstvi izvojevati.

Ministrskemu predsedniku dr. Körberju se je nato odposlal brzojavni protest, ki smo ga že zadnjič navedli.

G. dr. Srnec iz Celja kaže kak nasprotnik Slovencev je grof Gleispach v Gradcu, in pravi: Uprav kričeče je, da bi sedaj sodišča prepovedovala Slovincem, ki znajo nemški, govoriti slovenski pri sodiščih. Od naših poslancev, pa tudi od vseh hrvatskih, čeških in poljskih poslancev pričakujem, da ako se bo to res dalje izvrševalo, da prično v državnem zboru z najkrepkejo obstrukcijo, od katere naj ne odnehajo prej, predno se dotična naredba ne prekliče. Gorje pa tistemu poslancu, ki bi zapustil ob tej priliki svoj narod, kajti poslanci nimajo nobenega povoda podpirati tako vlado. Vladi pa kliče, da je slepa, ako ne vidi, da ponemčevanje teži le pod prusko pikelhavbo.

Resolucije.

Ko je še g. dr. O. Rybař poročal o primorskih razmerah, so bile soglasno sprejete sledeče resolucije:

Slovenski odvetniki in odvetniški kandidatje iz vseh pokrajin c. kr. višjih deželnih sodišč v Gradcu in Trstu so se, zbrani na shodu v Ljubljani dne 25. oktobra 1903 leta, iznova posvetovali o položaju, v katerem se nahaja slovenski narod z ozirom na vprašanje enakopravnosti njegovega jezika pri raznih javnih, zlasti pa sodnih uradih, ter prišli na podlagi podrobnih in zanesljivih poročil do naslednjih sklepov:

1. Obžalovati morajo, da peticije, katere so bili na podlagi sklepov v Ljubljani z dne 17. julija 1898 kmalu potem c. kr. ministrstvu za notranje stvari, za justico, nadalje za finance in trgovino izročili in v katerih so bile natančno popisane neštete krivice doslednega zapostavljanja slovenskega jezika, kakor tudi pripomočki, da bi se tem krivicam lahko v okom prišlo — niso imele doslej skoraj nikakega vspeha.

2. Ogorčenjem morajo temveč konstatovati, da so se razmere, proti katerim so bile zgoraj omenjene peticije naperjene, celo poslabšale v nekaterih pokrajinah, tako posebno na Spodnjem Štajerskem, kjer je grajani sistem z doslednim nameščanjem nemških in slovenščine navadno nezmožnih uradnikov skoraj onemogočil praktično slovensko uradovanje, dalje v Istri in na Koroškem, kjer se je zraven tega v zadnjem času začela še teoretično zanikati pravica, rabiti slovenski jezik pri sodiščih. Dandanes se višja oblastva in ministrstvo ne ozirajo več na sposobnosti in zmožnosti, marveč le na politično mišljenje prošnikov.

3. Slovenski odvetniki, v svesti si, da so prisegli čuvati zakone, morajo torej iznova protestovati zoper to, da se slovenskemu narodu še vedno krati po ustavi in drugih zakonih zajamčena enakopravnost v uradih, da se vedoma prezirajo celo jezikovne naredbe, ki so bile za sicer nepopolno uresničenje enakopravnosti izdane in da se to uresničenje celo očitno onemogočuje z nameščanjem slovenščine nezmožnih in njej neprijaznih javnih organov med Slovence.

4. Posebej izražajo svoje začudenje, da se vzlic obljubam c. kr. justičnega (pravosodnega) ministrstva še sedaj in sicer edino le za slovenski jezik ne izvršuje staro zakonito določilo § 27., patenta z dné 7. avgusta 1850, državnega zakona št. 325, po katerem je c. kr. najvišje sodišče zavezano, da svojo odločbo z razlogi vred izda tudi v tistem jeziku, v katerem se je razpravljalo že na prvi instanci. Istotako izražajo svoje posebno začudenje, da c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu tudi v čisto slovenskih pravnih sporih še vedno proglašja ter izdaja svoje odločbe edino le v nemškem jeziku, odnosno jih zaukazuje protivno § 215 sodnega pravilnika prevajati po prvih instancah.

5. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidatje protestujejo proti slovenskim kurzom v Gradcu, Celovcu, Celju in v Mariboru, ki nimajo drugega namena, kakor vzgajati nemško misleče uradništvo, katero naj preplavi slovenske dele štajerske in koroške dežele, ki naj iztisne slovenski naraščaj, katerih namen je na kratko pospeševati ponemčevanje v teh deželah.

6. Jezikovna naredba predsednika grofa Gleispacha, vsled katere se morajo zapisniki o priliki zasliševanja strank delati v slovenskem jeziku, kadar so te samo slovenskega jezika zmožne, naravnost nasprotuje postavno zajamčeni enakopravnosti slovenskega jezika, ker se sme v slovenskih deželah vsak Slovenec posluževati svojega jezika in ima tudi pravico, zahtevati, da se njegove izjave v istem jeziku zapisujejo, kakor sme zahtevati slovensko rešitev pismenih predlogov.

7. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidatje pričakujejo tudi od vseh slovenskih in slovanskih poslancev, da bodo brez izjeme in takoj

se lotili uresničenja vseh danes izrečenih želj in zahtev z vsemi sredstvi ter da bodo to smatrali nepogojno za prvo svoje delo, ker sedaj res ni važnejšega vprašanja, v kolikor se ista tičejo skupnih naših narodnih razmer. Njihovo geslo naj bodi: Gleispach, proč iz Gradca!

8. Slovenski odvetniki in odvetniški kandidatje izjavljajo, da bodo tudi poslej pripravljeni zastopati in braniti enakopravnost slovenskega jezika v uradih po vseh slovenskih krajih, zlasti tudi na Koroškem, z vsemi zakonito dopustnimi sredstvi, in to v interesu dobre uprave sploh in zdravega pravosodja posebej.

9. Ti sklepi se naznanijo c. kr. ministrstvu za notranje stvari, za justico, finance in trgovino, predsedstvu c. kr. deželnih višjih sodišč v Gradcu in Trstu in vsem slovenskim državnim poslancem.

Potem se je volil poseben odbor, ki ima izvesti sklepe odvetniškega shoda. Po shodu se je vršil v hotelu pri „Slonu“ banket, katerega je priredil na čast udeležencem župan g. Ivan Hribar.

Na banketu se je govorilo mnogo navdušenih napitnic. Med drugimi je g. dr. Pretnar iz Trsta napil dr. Brejca in onim slovenskim odvetniškim kandidatom, ki so se odločili, da pojdejo tudi še na Koroško izvrševati odvetništvo in braniti pravice Slovencev na Koroškem.

Dr. Brejce je navdušeno napil solidarnosti slovenskega odvetništva brez razlike političnega mišljenja, ker ta solidarnost bo vodila do vspehov. Dejal je, da veliko število brzojavnih pozdravov, ki so došli shodu, priča, kako dober je narod, za katerega se ogrevamo. Naj se razširi pomočna akcija na korist koroškim Slovincem in naj dokaže, da je slovenski narod zmožen tudi proti najhujšim napadom vztrajati v boju.

Na predlog g. dr. Hrašoveca se je nabralo za družbo sv. Cirila in Metoda in za Prešernov spomenik 670 kron.

Pozdravi.

Na shod je došlo tudi nad 20 brzojavnih pozdravov, in sicer s Koroškega sledečih 15:

Celovec. Neustrašeno in krepko naprej v svetem boju za naroda pravo in čast! Dal Bog Vašemu delu trajnega vspeha v blagor slovenskemu Korotanu! Živeli zborovalci!

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem.

Celovec. Dobra narodna stvar Vas je zbrala, naj torej Vaši sklepi obrodé mnogo uspeha Sloveniji, zlasti našemu Korotanu. Vedno naprej po geslu: Ne udajmo se! Vsakemu svoje!

Uredništvo „Mir“-a.

Celovec. Korotan vstaja! Bojni klic cele Slovenije v obrambo njega narodnih svetinj ga je vzbudil. Vi vrli budilci in borilci ne pustite nam odtrgati te krasne zemlje, da ne pridete za nami pozneje tudi Vi v tak položaj. Tlačeni narod stavi vse nade v Vaše domorodno delo in šel bode z Vami v boj za svojo staro pravdo. Vsem braniteljem našega jezika in narodnim bojevnikom: Slava! Slovenski klub.

Beljak. Prisrčno pozdravljamo vsi shod slovenskih odvetnikov ter želimo posvetovanjem Vašim najlepšega uspeha gledé razmer v tužnem Korotanu. Slovensko omizje v Beljaku.

Velikovec. Vam, ki ste se zbrali v obrambo narodnih pravic, sosebno nas ubogih koroških trpinov, tisočera slava!

Fr. Treiber, župnik. Val. Weiss, kanonik.

Velikovec. Slava zbranim braniteljem naših narodnih pravic! Živela vzajemnost!

Dr. Hudelist.

Podkloster. Zbrani boritelji za pravice naroda, iskreno pozdravljeni iz tužne Koroške! Pridružujemo se povsem Vašim sklepom in ukrepom. Slava Vam! Za rodoljube izpod Dobrača: Gr. Einspieler.

Sinčavas. Na zborovanju podružnice svetega Cirila in Metoda v Skocijanu zbrani Slovenci navdušeno pozdravljajo shod kličeč: Ne odnehajmo od naših narodnih pravic!

Sinčavas. Iskreno pozdravljamo znameniti shod ter prosimo pomoči v boju za narodne pravice. Naprej v boj! Slovenci v Sinčivasi.

Sinčavas. Navdušeno pozdravlja pomembni shod ter želi najsijajnejšega vspeha

Posojilnica v Sinčivasi.

Grabštanj. Daj Bog, da shod prinese sadú za uboge Slovence na Koroškem. Živio vsem zborovalcem! Bayer, župnik v Pokrčah.

Reberca. Pozdravljena vzajemnost za svetinje našega naroda! Sumah, komendantor.

Št. Jakob v Rožni dolini. Sloga jači. Vsi bratje pomagajte tlačnim bratom Korotana! Živeli branitelji pravic! Posojilnica.

Št. Jakob v Rožni dolini. Pozdravljamo

slavno zborovanje zagovornikov pravice in prosimo, spomnite se škandala v Rožku ter pomagajte utaplajočim se v brezdu nemčurskega nasilstva!

Kobentar, župan; Sitar, Nagele, Mikula, odborniki.

Velikovec. Slava boriteljem za naše narodne pravice! Posojilnica v Velikovu.

Kranjski deželni zbor.

V seji dne 27. oktobra kranjskega deželnega zbora se je tudi povzdignil glas za teptane naše narodne pravice po sledeči interpelaciji poslanca dr. Majarona in tovarišev na visoko c. kr. vlado v roke Nj. ekselence g. deželnega predsednika.

Na shodu slovenskih odvetnikov in odvetniških kandidatov, ki se je vršil zadnje nedeljo 23. t. m. v Ljubljani, sporočalo se je od zanesljive strani, da je videti, kakor da je bil zadnji čas c. kr. sodiščem v vojvodini Koroški doposlan tajen ukaz, ki določa, naj sodišča v bodoče na Koroškem s slovenskim odvetnikom in nemščino zmožnim Slovincem sploh ne uradujejo slovensko, in da se smejo posluževati slovensčine samo tedaj, ako je dognano, da stranke ne znajo nemškega jezika.

Ako je to sporočilo resnično, se z namenjenim ukazom ne namerava samo na nečuten način odstraniti sedanje slovensko uradovanje v vojvodini Koroški, ampak se hoče naravnost poteptati ustavni člen XIX., s katerim je zajamčena ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov pri uradih, torej tudi ravnopravnost slovenskega deželnega jezika na Koroškem.

Glede na to usojajo si podpisani nujno vprašati: 1. Ali je visoki c. kr. vladi znano, da je izšel zgoraj označeni ukaz za c. kr. sodišča na Koroškem?

2. Ali je visoka c. kr. vlada pripravljena takoj vse storiti, da popolnem pomiri ves, vsled omenjenega poročila skrajno razburjeni slovenski narod? V Ljubljani dne 27. oktobra 1903. (Slede podpisi.)

Kranjska trgovska in obrtna zbornica.

V kranjski trgovski in obrtni zbornici je gosp. Pirc stavil dne 30. okt. sledeči nujni predlog: „Trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko, katere veliko število interesov je v tesni dotiki, je v ozki trgovski zvezi s kompaktno maso slovenskega prebivalstva enega dela Koroške, ki meji na Kranjsko, je s silnim obžalovanjem zaznala dogodke zadnjega časa, ki kažejo, da se hoče slovenski jezik, ki mu je po drž. osnovnem zakonu, po naredbah pravosodnega ministrstva z dne 29. okt. 1850, št. 14.533, z dne 15. marca 1862, št. 865, z dne 20. okt. 1866, št. 1861, z dne 5. sept. 1867, št. 8636/9396, z dne 18. aprila 1882, št. 20.513 ex 1881, z dne 21. julija 1887, št. 12.118, z dne 11. junija 1888, št. 6556, z dne 20. marca 1889, št. 5340 in zlasti za deželno sodišče v Celovcu z dne 24. novembra 1895, št. 20.486, končno po dolgoletni dosednji praksi zajamčena naravno utemeljena, sama po sebi umevna enakopravnost, da se hoče slovenski jezik, ki je bil že takoj v prvi navedenih naredb proglašen za Koroško kot „sodni jezik“, docela spraviti ob vsako rabo in veljavo pred sodišči onih sodnih okrajev Koroške, ki mejijo na Kranjsko.

Zbornica opozarja, da je že sedaj promet Kranjske, osobito Gorenjske, s sosednimi sodnimi okraji Koroške znaten, in poudarja, da trgovskih zvez s Koroško nimajo samo večji trgovci, ampak zlasti manjši gorenjski trgovci in obrtniki, ki znajo nemščino le za silo ali pa sploh ne. Še pomembnejši pa bo promet Kranjske s Koroško, ko se gradi nova železnica, vsled katere bo skoro gotovo del Gorenjske začel gravitirati v Celovec, ki mu bo bližji, kakor Ljubljana. Čisto naravno je, da se bodo opravi kranjskih trgovcev in obrtnikov pred sodišči na Koroškem kar dalje, to bolj množili, čisto naravno pa je tudi, da se jim more pravica deliti le v slovenskem jeziku, ki jim je najbolj, po veliki večini pa edino umeven.

Zategadelj pa smatra trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko ne samo za svojo popolno pravico, ampak tudi za svojo neopustno dolžnost, v prid svojih interesov odločno zahtevati, da se v obmejnih krajih Koroške slovenskemu jeziku ne utesni ali celo odpravi enakopravnost.

Častita zbornica skleni to izjavo prijaviti 1. c. kr. pravosodnemu ministrstvu z nujno prošnjo, da vse ukrene, da se bo slovenskemu jeziku v napominanih sodnih okrajih Koroške zavarovala v smislu zakona enakopravnost; 2. c. kr. trgovskemu ministrstvu z nujno prošnjo, naj primerno vpliva na c. kr. pravosodno ministrstvo, da hitro in popolno ugotovi gornji prošnji.

Zoper ta predlog sta govorila Luckman in Baumgartner, ki sta pogrevala fraze, kakeršne so zadnje tedne na Koroškem prav po ceni in jih je čuti na vseh koncih in krajih. Za predlog je govoril zbornični predsednik Lenarčič, ki pravi, da ima

kranjska zbornica iste pravice, kakor celovška, in oglašja se zbornica v interesu t. j. za korist svojih volivcev.

G. Pirc utemeljuje svoj predlog in kaže s slušaji pri sodiščih v Velikovu in Rožku, kako se hočejo razmere na škodo Slovincem predrugačiti. Po novi železnici bo Kranjska še bolj zvezana s Koroško, zato je dolžnost naše zbornice, da se v interesu svojih volivcev potegne za to, da se dá Slovincem pravica pri koroških sodiščih.

V nadaljni razpravi pravi predsednik Lenarčič, da noče zbornična večina nič nepravilnega narediti. Za vse naj veljajo enake pravice. Nekaj drugega bi bilo, ako bi mi tako, kakor celovška zbornica, postavili se na tako ekstremno (skrajno) stališče, da bi rekli, da mora biti na Kranjskem samo slovensčina razpravni jezik. Mi nočemo nič novega, ampak hočemo, da se tudi na Koroškem spoštujejo postavne pravice slovensčine. Zbornični svetnik gosp. Kregar podučil Luckmana, da je na Koroškem ena tretjina Slovincem, da se slovenski jezik uče v mnogih koroških šolah, narečja pa imamo Slovenci in Nemci, ne sme pa se različenost narečij proglašati za različenost narodnega jezika. Med govorom g. Kregarja zapuste nemški zbornični člani dvorano. Predlog je bil nato s slovenskimi glasovi sprejet.

Dopisi.

Šmarjeta pri Velikovu. (Pomenljiva volitev. Poleg zadnjega smo dobili od cenjene strani še sledeči dopis: To vam je bila velikanska bitka, kakoršne Šmarjeta še ni videla, ko se je dne 22. oktobra ob ogromni udeležbi vršila občinska volitev za našo važenberško občino. Pomen ove volitve pa se ne dá bolj označiti, kakor jo označuje presenetljiva prikazen, da je v tretjem razredu, kjer voli večina vseh volilcev, župan Jakob Müller p. d. More, ki županuje tukaj že blizu 30 let, propadel, a predsednik naše podružnice sv. Cirila in Metoda, vrli naš starosta Jožef Pušl p. d. Štefan, pa sijajno zmagal. Od vseh strani prihiteli so naši slovenski kmetje k volitvi, iz oddaljene Trpece ob nemški meji, iz Trače, iz Želinj, iz Št. Jurija in vrli Št. Rupertčanje v polnem številu. Še posebno moramo pohvaliti one vrle Šmarječane, ko so se ne zmezeči za voljo mogočne šmarješke klike vendar upali z našo stranko glasovati. Liberalni občinski mogočnejši obnašali so se prav liberalno. Prošnji nekaterih našincev, da bi se jim za celo stranko volilni listki že par dni pred volitvijo izročili, da bi se mogli listki za dan volitve pripraviti, niso ugodili. Vsled te liberalne nagajivosti morali so se vsi listki še-le med volitvijo napisati. Tako je bilo, ker je bilo naših glasov 90, v teku jedne ure izvršiti ogromno delo, napisati je bilo treba nad 800 imen. Dalje so nasprotniki v volilno komisijo poklicali samo svoje pristaše, med njimi dva učitelja. Pa vse spletke jim niso nič pomagale, zmaga je bila v tretjem razredu naša. Volitev se je sicer vršila celo mirno, za vse slučaje sta bila v stranski gostilniški sobi dva orožnika pripravljena. Vlado zastopal je c. kr. nadkomisar g. baron Lazzarini, ki je postopal zelo pravično. — Ako se pomisli, da je vkljub temu, da je mnogo naših volilcev vsled strahovanja nasprotnikov ostalo doma, naša stranka v tretjem razredu tako sijajno zmagala, se more res reči, da je naše ljudstvo obrodilo našega nemškutarskega župana in njegove privržence. V drugem razredu se to pot nam še ni posrečilo prodreti, ker so maloštevilni volilci tega razreda še preveliko prešinjeni od nemško-liberalnega mišljenja. O prvem razredu pa niti govorimo ne, ker je v istem samo 24 volilcev, ki so skoraj vsi nasprotniki. V tretjem razredu je zmagalo petero naših kandidatov; da so trije dosegli tako visoko število glasov, se da tako razlagati, ker so dobili tudi glasove nasprotne stranke. Šesti naš kandidat Jožef Ahac p. d. Šumnik je pa žalibože propadel in to samo za par glasov zoper nasprotnika trušenkega poštarja Šturma, ki je dosegel 80 glasov, ker so nekateri naši volilci najbrže iz trušenke okolice vkljub tajnosti volitve zbili se mogočnega svojega sosedu, svoje glasove odtegnili našemu kandidatu in tako nasprotniku do zmage pripomogli. Kot namestniki so bili v tretjem razredu sami našinci vsi s 86 glasovi izvoljeni. V drugem razredu je prodril naš kandidat M. Dreier p. d. Vrančur, ki je dobil tudi glasove nasprotnikov, z vsemi oddanimi 36 glasovi, ostali peteri odborniki, ki so bili izvoljeni s 25 in 24 glasovi, pripadajo pa vsi nasprotni stranki. Izvoljenih je bilo tedaj naših kandidatov skupaj šest, nasprotnikov pa dvanajst. Občina ostane tedaj še nadalje v nasprotnih rokah. Vodil je bo najbrže zopet dosednji župan More, ki je bil izvoljen v drugem razredu, ali prav za prav le občinski tajnik, slovenski odpadnik nadučitelj Škorčič, zakaj župan je samo njegova senca. Moralna zmaga je pa na naši strani. Ako se pomisli, da je pri lanskim volitvah za deželni zbor naša stranka od vseh občin imela v naši občini največjo zgubo, zakaj nasprotni

kandidat je dobil tukaj 85, naš pa samo 32 glasov, tedaj se mora ovi odločni povratak k boljšemu z velikim veseljem pozdraviti. Naša stranka se je že zdaj tukaj povzpela zopet do prejšnje veljave in to nam daje opravičeno upanje, da pridobimo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah izgubljeni velikovški mandat zopet nazaj. Naj le voditelji marljivo nadaljujejo organizacijo ljudstva z razširjanjem dobrih časnikov in s prirejanjem shodov. Ne bo pretežavno pridobiti v drugem razredu še deset volilcev, in padla bo pri prihodnjih občinskih volitvah važenberška nemškutarska trdnjava. Naši kmetje so bili zmage v tretjem razredu zelo veseli. Naj bodi vsem prisrčna hvala izrečena. Bog jih živi!

Škocijan. (Ciril-Metodov shod.) Naša Ciril-Metodova podružnica je priredila v nedeljo dne 25. oktobra svoj letni občni zbor v Majerjevi gostilni, ki je imela ta dan razobešeno slovensko trobojnico, kar se zgodi le ob sličnih svečanih dneh. Udeležba je bila dovoljna in sicer so se zbrali v svečano pripravljeni sobi ne le domači rodoljubi, temveč videli smo tudi nekaj udeležencev iz sosednjih far. Točno ob 4. uri odpravi predsednik podružnice p. d. Pušnik zborovanje s kratkim pozdravnim nagovorom. Na to nastopi naš znani kmečki prijatelj, č. g. Val. Podgorec, ki prične svoj govor o šolah. Tekom govora preide na delovanje koroškega deželnega zbora, katerega biča s pikrimi opazkami. Temu govoru, katerega vsebina je imela obilo zlatih nauk ne samo za podjunske Slovence, temveč za cel slovenski Korotan, so navzoči pazno sledili in ga z navdušenjem odobrvali. Potem nastopi naš bivši g. provizor g. V. Poljanec. Dokazoval je, kako je naloga starišev, svoje otroke vzrejeti v pravem krščansko-slovenskem duhu. Dalje, da naj se ustanovljajo po vseh farah cerkvene bratovščine, kajti kjer so te lepo razvite, tam se gotovo tudi zasledi pravi narodni duh. Vzpodbujal je tudi navzoče, naj ustanovljajo po naši širni slovenski deželi bralna in izobraževalna društva. Proti koncu svojega izvrstnega govora nam je slikal v zares k srcu segajočih besedah žalostne posledice žganjepitja, ne samo pri mladini, temveč tudi pri odraslih. Izrazil je željo, da bi protialkoholno gibanje, ki se je zadnji čas začelo gibati v Ljubljani, imelo uspeh in obrodilo za naš narod obilo dobrega sadu. Potem je sledila prosta zabava, pri kateri so krepko popevali udje nekdanjega domačega moškega zbora, narodne pesmi. Naenkrat pa zagledamo na govorniškem odru reberškega Ožbeja! Oj, to so se razveselili zborovalci, ko so ga zapazili. Ali kako tudi ne? Vedel nam je toliko smešne povedati, da smo se, kakor je rekel eden zborovalcev, za štirinajst dni dovolj nasmejali. Potem so se zopet pele narodne pesmi, pri katerih nas je naravnost očarala gospodičina Novak-ova s svojim čistim glasom. G. Poljanec je govoril še o potrebi slovensčine pri sodiščih. — Omeniti moramo še, da nas je, morda nevedoma, izžival 19letni fant, na slovenskem shodu z frankfurtsko, t. j. črno-rudeče-rumeno kravato. Upamo, da se v prihodnjic ne zgodi več kaj takega.

Vogrče. (Šmr.t.) Umril je tu 30letni gostilničar p. d. Hamr. Bil je rajni vzgleden katoličan. in Slovenec. N. p. v m.!

Apače. Šola, katere so se Apačani in drugi svoječasnno z vsemi močmi branili, se bode morala vendarle otvoriti za Apače in okolico; c. kr. okr. šolski svet v Velikovu je že zaukazal sedaj za enkrat otvoritev „ekspoziture“ (podružnice) v Apačah. Po poročilih, ki jih je le-ta dobil od krajaega šolskega sveta v Krejancah, je to ukrenil na podlagi § 2. zakona z dne 17. januarja 1870. l., dežel. zak. št. 12., ter ob enem vzel na znanje sestavo posebnega krajnega šolskega sveta za to šolo; a krajni šolski svet ni dal natančnih podatkov. Ali se je zgodilo namenoma ali ne, o tem nočemo razmotrivati; omenimo pa le to, da bi bila šola kot ekspozitura podrejena ljudski šoli v Krejancah, kar za voditelja ondotne šole tudi ni brez pomena. A ljudstvo se temu protivi, češ: ali naj bode naša šola samostojna, ali pa stvar naj ostane pri starem; pri starem pa ne more ostati, ker je šola v Krejancah prenapolnjena in bi se tam moral otvoriti 3. razred, od katerega bi pa otroci v Apačah in okolici le malokaj imeli, ker morejo obiskovati šolo v Krejancah le v ugodnem letnem času. Nekaj se pa upamo že danes javno povedati: veliko je pomoglo šoli to, da je prišla na krmilo v naši občini stranka, katera skrbi za korist in blagor cele občine! Hvala tedaj tistim, ki so v to pripomogli, ne ozirajoč se na to, katera stranka ima vajeti v rokah, ampak na to, katera zna tudi dobro voziti in gospodariti. To pribijemo in naznanimo občanom zavoljo tega, ker je bilo svoječasnno liberalno obč. predstojništvo s svojimi kučegazdi proti ustanovitvi ljudske šole v Apačah, gotovo misleč: naj ostanejo apaški otroci neumni, kakor se je enkrat nekdo istih naprednjakov izrazil. Na podlagi zgoraj navedenega § 2. bi se imela že davno otvoriti ekspozitura, oziroma prejšnja ohraniti, ki je obstala do konca leta 1884.; pri tem pa c. kr. dež. šolski

svet v Celovcu ni hotel, da bi se šolstvo v Apačah čisto opustilo, temveč da bi se tam ustanovila samostojna šola. Kakor je razvidno iz obravnave, so bili Apačani že tako daleč, da bi zidali posebno šolsko poslopje za slučaj, da ne dobijo za šolo sposobnega prostora; a tu pa pride tista stvar v poštev, ki ji pravimo „plačati“. Odločen v tej zadevi je bil kraj „Robež“; s to vasjo bi se doseglo zadostno število otrok za samostojno šolo v Apačah in tudi vzdrževanje šole bi bilo zavarovano. Pa „Robež“ se je protivil novemu všolanju, kakor poprej všolanju v Krejance, dokler ga šolska oblast ni siloma všolala l. 1877 v šolski okraj „Krejance“; dobro premišljeni priziv strank iz Robeža se ni vzel v poštev in ti so morali prispevati k dragi stavbi šole v Krejancih. Po sedmih letih pa naj bi se Robežani zopet všolali v nov kraj ter na novo plačevali. C. kr. dežel. šolska oblast vpoštevši to, je vendar obstala pri tem, da se iz vasij: Apače, Borovnica, deloma Robeža in Homeliš sestavi posebni šolski okraj „Apače“ in da se Robežanom prispevek k šoli v Krejance 381 gld. 83 kr. povrne iz posebnega fonda, o čemur pa Robežani še dandanes nič ne vedo. Težkoče so delali Homeliše, ker spada ta vas v okraj Celovec in je od Apač preoddaljena. Kdo pa je zdaj delal še posebne težkoče? Tisti, ki se toliko hvalijo s svojim „fortšritom“, katerega pa kažejo le tam, kjer ga treba ni; občina, ki je bila tedaj v liberalnih rokah, je rekla: če zgubimo Robež, odpade nam precej davkoplačevalcev in mi smo preslabi, da bi sami nosili breme šolskih doklad.* Ko so zdaj Apačani videli, da se vse protivi šoli v Apačah, jim je pogum zrastel: saj so stali na čelu temu gibanju proti šoli tudi gg. učitelj Kusternik, gozdar Rinner in njihovi pristaši Tejrovsky i. t. d. Edino utemeljeno stališče je zastopal gosp. pl. vitez Hillinger z Robežani. Vršile so se komisije, pisali se rekurzi, dokler ni upravno sodišče razsodilo z ozirom na §§ 20., 21., 57. in 59. drž. zakona, da se morajo prizadeti vasi všolati v Krejance. No, in sedaj bomo morali v Apačah vendarle napraviti šolo, če ne radovoljno, bode nas k temu pa prisilila šolska višja oblast, ker so pogoji § 1. postave z dne 17. januarja 1870. leta dani, namreč: Kjer se nahaja v eni ali več vaseh povprečno v 5 letih več kot 40 šolarjev, ki morajo obiskovati nad 4 km oddaljeno šolo, tam se mora ustanoviti javna ljudska šola (ne pa ekspoziatura). V šolskem okraju, ki se ima določiti vsled krajevnih razmer in oddaljenosti od kake druge javne ljudske šole, šoli v Apačah se nahaja v zadnjih 5 letih povprečno 43 otrok (in če bi ne bilo šolsko popisovanje leta 1898/99 in 1899/1900 pomanjkljivo, bi to število bilo še višje). Ker hočemo, da bi se napete razmere med Apačani in šolo v Krejancih kmalu končale, upamo, da bode to v kratkem priskrbel a. kr. šolska oblast. Od naše strani se ni treba bati upora.

Šmarjeta v Rožni dolini. (Ogenj.) Dne 28. oktobra ob 1/2. uri zjutraj je začelo goreti na Sali pri Jeroniču. Sin, ki bi imel gnati živino na semenj v Železno Kaplo, je pripravljaj na skednju krmo, svetilka se mu prevrne in v kratkem je bilo celo poslopje v ognju; tudi hiša je do tal pogorela. Živino so rešili, a uničen je ves živež in ljudje so v najugodnejšem času brez strehe. K sreči ni bilo vetra, kajti sicer bi se le težko obranila bližnja vas. — Kmetje, bodite previdni pri rabi svetilk, slabe pa odstranite ali vsaj ne hodite z njimi blizu skednja!

Šteben pri Bekštanju. (Odkupnina zemljišč.) Med posestniki, skozi katerih zemljišča se bode prihodnje leto karavanska železnica gradila, gre že sedaj govorica, kakor se po gostilnah sliši, da odkupnina za njih njive in travnike ne bode baš jako sijajna, da si nimajo kaj posebnega dobička obetati, da za njih parcele morebiti še toliko ne bodo dobili, kakor če bi jih kakemu domačinu prodali. Le tisti so srečni, katere železnica prav nič ne zadene in ž njo v nobeno dotiko ne pridejo. Da so te slutnje in govorice opravičene, kaže sledeči dopis v „Slovenskem Listu“ dne 24. oktobra tega leta, kateri s precej pikro jezo opisuje, kako se je v Bohinju odkupnina vršila: „Bohinjska železnica bo gotovo najcenejša železnica v celi Avstriji, kajti tako po ceni pač še nikjer ni plačala vlada sveta, po katerem teče železnica, kakor ravno na Gorenjskem. Kmetje se pritožujejo, da ne dobé za svoj svet niti četrtrine prave vrednosti. Tako je imel neki kmet po 6 kron za kvadratni seženj svojega travnika na ponudbo, vlada mu ga pa hoče plačati po 1 krono 80 vin. To je res pravo odiranje ubogega kmetovalca. Poklicani činitelji naj bi se odločno zavzeli za to zadevo, kajti sicer bo imel ubogi kmet vse kaj drugega, kakor korist od nove železnice“. Tako se glasi dotični dopis. Posestniki, kmetje pozor, da tudi vas na Koroškem ne bodo enako obrili in obrisali. Vzemite si v enem kraju vsi skupaj dobrega odvetnika, da vam bode tačas, ko se bode cenev godila, na strani stal, vaše opravičene zahteve zagovarjal in vas pred

oškodovanjem obvaroval. Saj bode takrat tudi železniška cenilna komisija svojega posebnega jurista pri sebi imela — koliko več je torej pravni zastopnik še le vam potreben! Saj so ravno odvetniki zakonito poklicani branitelji in zagovorniki pravice! V navedenem slučaju brez dobrega odvetnika ničesar v svojo korist ne boste dosegli in bode z vami ravno tako brezobzirno računili, kakor so to v Bohinju storili. Vsi skupaj torej postopajte in skupno si pravico poiščite!

Št. Štefan na Zili. (Zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda.) Dne 25. oktobra je imela naša podružnica svoj letni občni zbor pri p. d. Pečku v Šmolčicah. Udeležba je bila srednja, a smo zadovoljni, ker navdušenje zborovalcev je bilo veliko in pozornost, s katero so udeleženci sledili besedam govornikov, je kazala pravo prepričanje in odločnost za narodno reč! Predsednik, g. Vinko Jank, posestnik p. d. Bošt, načelnik krajnega šolskega sveta v Št. Pavlu, pozdravlja vse došle, razlaga pomen podružnice in današnjega zbora in otvori zborovanje. Prvi govornik, č. g. Davorin Krejčič, župnik v Borljah, govori v navdušenih, prepričujočih besedah o versko-narodni šoli; v svojem 1 1/4 ure trajajočem izvrstnem govoru dokazuje, kako naravno-pametno je otroke na podlagi materinega jezika poučevati, ne pa na podlagi takega, katerega otrok ne ume; koliko časa se zgubi po nepotrebnem, koliko nepotrebnega se dela po naših šolah, ki so čisto napačno urejene; v novodobnih šolah se jemlje slovenskemu otroku ljubezen do materinega jezika, in se mu celo seme sovraštva do slovenskega jezika vseje, ker po mnogih šolah se čisto nič, po mnogih pa le malo v slovenskem jeziku poučuje. Sad novodobnih šol vidimo v današnjih razmerah! Otroci, ki je osem let šolo obiskovali, ne zamore eno pismo samolastno pisati, ne nemško, ne slovensko! G. govornik kaže na iste šole, katere so urejene v prvi vrsti na našo narodno šolo v Velikovecu. Drugi govornik, č. g. A. Sturm, župnik na Brdu, je poudarjal, kaj more postati iz otrok, ki obiskujejo šole, v katerih se le ponemčuje; razlagal nam je, kakšen sad da prinese šolski več ali manj liberalni duh, v katerem se šolarji izgojujejo. Mi zahtevamo versko-narodno šolo, v kateri naj se otrok uči ljubezni do svojega Boga, pravico proti bližnjemu, v kateri naj se uči že v najmlajših svojih letih ljubiti in spoznavati svoj jezik, svoj narod! Predsednik se zahvaljuje v imenu podružnice govornikom za izvrstne besede, katere so očitno dobro vplivale na zborovalce. Pri zborovanju so nas razveseljevali pevci iz Šent-Pavelske fare s svojimi narodnimi pesmicami.

Žabnice. (Dela po povodnji.) Cesta je zopet prosta, gramoz ali šoder odvožen. Prejšnji teden so pričeli tudi iz stranskih ulic šoder odvažati. Kakor je bilo pri farni cerkvi oznanjeno, mora vsak posestnik, katerega hiša je s šoderom obložena, dati dva delavca dva dni brezplačno k odvažanju proda, drugo pa priskrbi občina, pričakujoč zdatne podpore od deželne vlade, drugače bodo morali trpeti prizadeti posestniki dvojno škodo. Kaj pomaga, da se škoda samo ceni, odpomoči pa nobene ni; več rodbin se je že moralo iz svojih hiš izseliti in si drugod stanovanje priskrbeti. Na Vilici voda še zmiraj nosi gramoz in pesek v toliki meri, da se že ne vé, kam bi ga djali; ob vsakem deževnem vremenu se je bati nove povodnji posebno na Vilici. Že parkrat je voda vdrla iz svoje struge čez državno cesto ter cesto poškodovala. Na vodi dela 3140 delavcev noč in dan kakor tudi ob praznikih, da vodo regulirajo in šoder vstran mečejo, drugače bi se naredila mnogo škode; posebno se je bati da ne zasuje tamošnjih bližnjih hiš. V višarskem jarku se tudi pridno dela in je tam mnogo laških delavcev, da odvažajo gramoz, delo pa počasi napreduje, ker jarek je popolnoma zasut na širokost 8 metrov, na globokost nad 4 metre in v dolžini 400 do 500 metrov. Nevarnost za Žabnice je od vseh strani velika, ker se potoki ne iztrebijo, in jezovi ne naredé. Na Vilici delajo provizorične jezove, na spomlad se misli stalno urediti. Še nekaj. Pot proti šoli in ob enem tudi k farni cerkvi, je tako slaba, da po noči skoraj ni mogoče po nji hoditi. Minulo je že poldrugi mesec od povodnji, pa nikdo se noče brigati za to pot; šoder vozijo iz vasi ven, a nobenemu vozniku ne pride na misel, da bi parkrat tje peljal, in pot bi bila zopet dobra.

Ukve. (Zahvala.) V nedeljo dne 25. oktobra sta bila gospoda Iv. Hochmüller in trgovec Šuster iz Beljaka v Ukvi in sta pripeljala darove seboj, ki sta jih potem razdelila med nas ponesrečene. Razdelila sta: čisto novo zimsko suknjo, čisto novo obleko, velik kos lodna za obleko, nove klobuke, jopice in srajce, kavino primes, turščino moko in krompir, in tudi nekaj denarja ter staro obleko, ki pa je še čisto lepa. Ne morem pero popisati veselja, ki smo ga imeli, ko smo prejeli darove iz rok naših dobrotnikov. Pač plemenito srce morajo imeti gospodje, da so se toliko trudili za nas ponesrečene in so še sami prišli v Ukve

nas obdariti, ker to stane veliko truda. Mi se jim zahvalimo in kličemo: Bog plačaj! Naši dobrotniki nam ostanejo nepozabljivi in stare slovenske Ukve jih bodo pomnile. Mi beremo v „Miru“, kako donasajo Slovenci denarja in vsakovrstnih reči skupaj, in skušajo olajšati nam naše reve; zato kličemo vsem: Bog plačaj! Prosimo Vas, dragi dobrotniki, še za naprej podpore. Kdor še ni ogledal naše podšute vasi, naših podsutih stanovanj in polja, ta naj pride in se prepriča, da smo res podpore potrebni. Kadar dežuje, smo vsakokrat v strahu in trepetu, ker nam sili voda v stanovanja in na polja. Zima je pred durmi in imeli smo tudi že sneg.

Darovi.

Za po povodnji poškodovane v kanalski dolini: Gg. Jožef Rakuš v Rečici, Štajersko, 10 K; Ivan Šerviel, posestnik na Udmate, Koroško, 10 K; Fran Lavtžar, nadučitelj v Šmartnu pod Šmarno goro, 2 K; Tereza Erat, zasebnica pri Mariji na Zili, 20 K; Ivan Jamnik, gostilničar v Beljaku, 1 K; Anton Klemenčič, župnik v Borovljah, 20 K; Josip Vintar, župnik v Bilčovsu, 10 K; Jos. Šuster, trgovec pod cerkvijo v Beljaku, nabral med svojimi tovarnarji 40 K, vrhu tega še 4 nove moške obleke, 10 koev, 1 zimsko suknjo, 12 spodnjih srajc za moške in ženske in 26 metrov ženskega lodna. V denarju torej 113 kron. Prej izkazanih 663-60 K, skupaj 776 K 60 v.

V nedeljo, dne 25. oktobra, je razdelil pomožni odbor sloven. omizja v Beljaku nekaj stare ženske obleke, 38 kil kavine primesi, 9 žakljev krompirja, 25 kil koruzne moke, 15 novih klobukov in 3 K v denarju. Vrhu tega trgovec g. Šuster zgoraj omenjene stvari, vse novo, in 40 kron v denarju.

Ker je ponesrečencev nad 100, med temi čez 90 kmetov, je razdeljevanje jako težko, ker potreba je vsestranska. Tisočkratno hvalo imam izročiti vsem darovateljem v imenu obdarjenih. Nadaljnih milodarov prosi pomožni odbor v Beljaku, in sprejema jih Iv. Hochmüller, uradnik, Hans Gasser-Platz 2.

Našemu uredništvu so v isti namen dalje poslali: Posojilnica Spodnji Dravograd 20 K; č. g. Franč. Kranjec, župnik v Šmarjah pri Ajdovščini na Goriškem 20 K; blag. g. dr. Val. Janežič, c. kr. nadstabni zdravnik v p. v Celovcu, 20 K. Lepa hvala!

* * *
Za planinski dom „Krnico“ v Zajezeri: Gosp. Knaflič Jakob, župnik v Ločah, 4 K; Neimenovane v Ljubljani in g. Coriary A., učitelj v Gummernu, po 2 K; „višarski kapitelj“ nabral 53 K. Skupaj 61 K. Lepa hvala!

Novičar.

Na Koroškem.

Duhovske zadeve. Za mestnega župnika v Beljaku je imenovan č. g. Franc Formas, župnik v Kaplji na Grobniškem polju, za župnika v Medgorjah tamošnji provizor, č. g. Ant. Kaplan. — Razpisani sta do dne 9. decembra župniji Malnica in Merče.

Osebné novice. C. kr. deželne vlade tajnik pl. Myrbach-Rheinfeld v Celovcu je imenovan za okrajnega glavarja. — Z dnem 1. t. m. je vstopil v pisarno gosp. dr. Brejca v Celovcu koncipient g. dr. Ivan Benkovič, ki je bil doslej v pisarni g. dr. Pretnarja v Trstu.

Šolstvo. Pouk v ženskih ročnih delih vpeljejo na šolah v Vovbrah, Šmarjeti pri Velikovecu in Zelinjah. — Imenovani so gg.: voditelj P. Brugger v Stadelbahu za meščanskega učitelja v Velikovecu; Fort. Marschnig za šolskega voditelja pri sv. Nikolaju; za podučitelje oziroma podučiteljice so imenovani: Olga Jarič na Lešah, Jur. Derbuh v Srečah, Jos. Koinig v Št. Pavlu, Jos. Milonig v Žabnicah, Al. Oberbichler v Št. Jurju ob Zili, Nik. Otovic v Melvičah, Pet. Pirove v Selah, Leop. Samonig v Mohličah, K. Schluga v Medgorjah, Fil. Strugel v Timenici, Janez Wigele v Vogrčah, Jos. Wigele v Kaplji ob Dravi. — Prestavljeni so gg.: nadučitelj Ferd. Stres iz Ledenic v Skočidol, nadučitelj Jos. Kovač iz Ukev v Ledenice, učitelj Mih. Herzele v Šmihelu za šolskega voditelja v Vogrčah, učitelj Rud. Mörtl iz Leš za šolskega voditelja v Črneče; podučitelja Jan. Wauk iz Prevalj in Leo Fortin iz Brnce v Šmihelu nad Pliberkom, Fr. Adlasnig iz Auerlinga v Škocijan.

Podjunčani pozor! Znani Leitgeb v Sinčivasi, veliki „prijatelj“ slovenskih podjunskih kmetov, jim hoče sedaj postreči še — z vsenemštvom. Koroški „Vsenemci“, t. j. pristaši Schönererja in Wolfa ima tam prihodnjo nedeljo shod, za katerega so si zapisali parade-kmeta Schambergerja iz Zgor-njega Avstrijskega! Takih hujskačev nam še manjka v naših krajih. Slovenski kmet pa vé, kako stališče mu je zavzeti nasproti takim hujskajočim shodom!

*) Op. uredn.: Aha! če je treba kaj plačati, zato so „nazadnjaki“ dobri. Prav liberalno!

Drobiž. Deželni brambovec J. Jakopič v Celovcu, ki je v celovski okolici in še dalje opeharil mnogo duhovnikov za večje svote, je bil obsojen na dve leti ječe in v povrnitev škode. Bodo-li opeharjeni še kdaj videli kaj od tega denarja, je zelo dvomljivo! — V Trnavi so prijeli huzarja J. Kispala, ki je bil pred mesecem pobegnil od vojakov. Pobegnil je že večkrat, in zato mora služiti že osmo leto. — Slovesna prisega vojakov-novincev v Celovcu bode prihodnjo nedeljo dne 8. nov. — Leta 1904. se prične porotna zasedanja v Celovcu dne 23. febr., 3. maja, 13. sept. in 22. nov. — Na Čajni je dne 25. okt. pogorela Šofičeva gostilna s skednjem in sosednjo hišo. — V Beljaku se je ustrelil dne 1. t. m. najemnik hotela pri južnem kolodvoru, Rudolf Walter. V smrt so ga gnale denarne zadrege. — Pri deželni živinski razstavi je bilo dohodkov 78.014 K, stroškov 78.840 K, torej primanjkljaja 826 K.

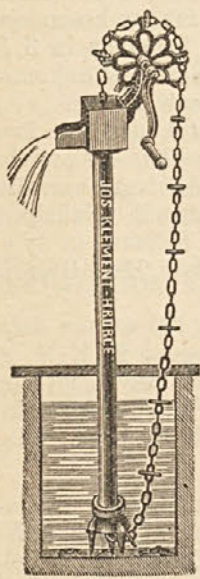
Današnja številka obsega šest strani.

Loterijske številke od 31. oktobra 1903.

Linc 29 72 22 42 39

Trst 50 39 29 67 9

NAZNANILA.

Klement-ova sesalka z verigo

je najboljša sesalka sveta.
Nepresežena za gnojnice, stranišča, mesnice itd.

Nad 7000 komadov v uporabi.

Vsled velikega uspeha in trpežnosti prekosijo vse navadne sesalke, naj so patentovane ali ne.

To sesalko z verigo oddajam v vseh dolžinah do 7 metrov, s 70, 82, 100 mm široko cevjo, na 6 tedensko poskušnjo, in jo vzamem, ako ne ugaja, po preteku tega časa brez vsake odškodnine na moje stroške nazaj.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Jos. Klement

tovarna za stroje

Hrobec-Rovdnica (Hrobertz-Raudnitz), Češka.

Sposobni zastopniki z visoko povzijo se iščejo.

BRUSNICE (Preiselbeeren)

zelo fine, s sladkorjem vkuhane, izvrstnega okusa, pošiljatev s 5 kg 6 K 40 v. — **Pravi naravni malinov sok**, gosto s sladkorjem vkuhan, 5 kg samo 7 K. — **Kompoti** (vkuhe) za polnjenje krofov in drugega peciva itd.; marelični, jagodov, ribezljivi in malinov kompot, se pošiljajo v elegantnih pločevinastih loncih, 4 kg netto, ali več vrst na željo v enem zabojčku za 7 K proti povzetju ali če se denar pošlje naprej. — Za obilo naročbo se priporoča **Bohumil Beneš, Police n. Metuji.** (Češko.)

Nizke cene. — Točna postrežba.

Ako si hočete po ceni in dobro pravo švicarsko uro

kupiti, obrnite se zanesljivo do **H. Suttner-ja, urarja v Kranju**, ker te ure so po celem svetu znane kot najboljše. Zahtevajte najnovejši cenik, ki ima blizu 600 podob, katerega vam pošlje zastonj in poštne prosto.

Izborna zaloga zlatnine in srebrnine.

Zahvala.

Vsem, kateri so pri nastalem požaru na Čajni dne 25. oktobra t. l. mojo hišo in hišno opravilo ognja obvarovali, izrekam tem potom najprisernejšo zahvalo.

Čajna, 29. oktobra 1903.

Franz Wiegeler, mašinst.

Ravnokar je izšla Družinska pratika

za leto 1904.

„Družinska pratika“ za leto 1904.

s krasno barveno sliko: **Sveta družina** na ovitku, je najlepša izmed vseh slovenskih pratik. Nje vsebina je zelo zanimiva in raznovrstna ter ima mnogo ličnih slik. — Cena posameznim komadom 24 vinarjev. Odjemalci na debelo dobijo mnogo ceneje pri naslednjih trgovcih v Ljubljani: **Auer-Korenčan, J. Kordik, A. Krisper, H. Ničman in V. Petričič.**

Dobiva se in zahteva naj se v vseh trgovinah na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, v Istri in na Goriškem.

Ne v Ameriko!

V slovenski in hrvaški Istri, v bližini Trsta, prodaja se ali da v najem ob zelo ugodnih plačilnih pogojih več lepih posestev z gospodarskimi poslopji. Pojasnjenja je dobiti brezplačno v pisarni gospoda **dr. Gregorina v Trstu, Molino piccolo 7. II.**

Na Najvišje povelje Nj. c. kr. apost. Veličanstva.

XXIII. c. kr. državna loterija

Za skupne vojaške dobrotelne namene.

Le-ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dovoljena — ima 19.382 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 512.880 kron.

Glavni dobitnik je:

200.000 kron.

Za izplačanje dobitkov jamčijo c. kr. loterijski dohodki.

Žrebanje je nepreklicno dne 17. decembra 1903. l.

Ena srečka stane 4 krome.

Srečke se dobivajo v oddelku za državno loterijo na Dunaju III., Vordere Zollamtsgasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti za žrebanje za kupovalce srečk zastoj.

Srečke se dopošiljajo poštne prosto.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodke.

Oddelk za državno loterijo.

Pri pomanjkanju teka, motenju prebavljanja, slabotnem želodcu, glavobolu, slabosti in drugih želodčnih boleznih itd. so

Brady-eve želodčne kapljice (marijacejske)

izborno

in skušano

sredstvo. Zahte-

vajo naj se izrecno

Brady-eve želodčne kapljice.

Dobé se v lekarnah, če ne,

pa naravnost v lekarni C. BRADY,

DUNAJ, I., Fleischmarkt 1. — Cena 1 stekl.

K — 80, 1 vel. stekl. K 1'40 z navodilom.

Kdor ljubi dobro čašico čaja, zahtevaj povsod najfinejši in najboljše čaj sveta

INDRA TEA

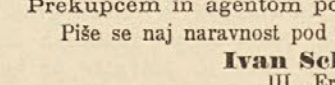
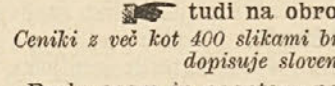
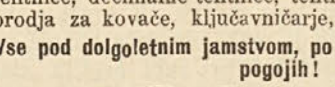
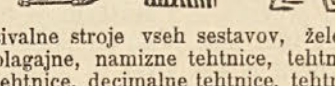
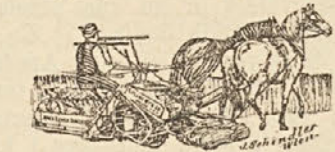
Napravljen iz najfinejših čajev Kitajskega, Indije in Cejlona. Pristno le v izvornih zavojih. Zaloge razvidne iz lepakov.

Ivan Schindler, Dunaj III/1

pošilja že veliko let dobro znane

stroje vsake vrste

za poljedelske in obrtne potrebe!

šivalne stroje vseh sestavov, železno pohištvo, železne blagajne, namizne tehtnice, tehtnice na drog, stebarske tehtnice, decimalne tehtnice, tehtnice za živino, stroje in orodja za kovače, ključavničarje, kleparje, sedlarje itd. Vse pod dolgoletnim jamstvom, po najugodnejših plačilnih pogojih!

tudi na obroke.

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko; dopisuje slovensko.

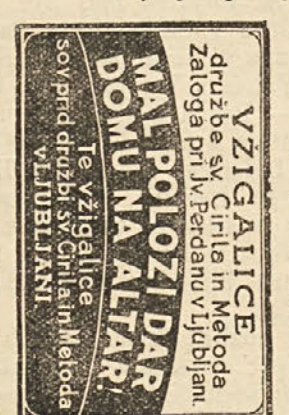
Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše se naj naravnost pod naslovom:

Ivan Schindler, Dunaj

III., Erdbergstrasse 12.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Iv. Perdan, Ljubljana.

I orig. zaboj s 500 zav. (Flaming) K. 48.—

franko Ljubljana, 2% popusta.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Blasnikova „Velika Pratika“, katero izdaja c. kr. knjižska družba že nad pol stoletja, izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je edino prava, starodavna „Pratika“, katero je mnogo let skrbno urejal rajni prvobitni slovenski, dr. Janz Blewits in v. g. župnik Blaž Potocnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej zahtevajte vedno le Blasnikovo „Veliko Pratico“, vsako drugo zavrite kot nepravilno!!!

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

Na svetlo dala c. kr. knjižska družba.

za prestopno leto

1904,

ki ima 366 dni.

J. Blasnikova nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

Ravnokar je izšla

v zalogi